Η «απρέπεια» των ανθρώπων της 4ης Αυγούστου απέναντι στον Τίμο Μωραϊτίνη

(Με αυτόν τον τίτλο παραθέτουμε κείμενο υπογεγραμμένο από τον γιό του συγγραφέα Γιώργο Μωραϊτίνη αναφερόμενο στη φήμη ότι τον Ύμνο του καθεστώτος εκείνου έγραψε ο Τίμος Μωραϊτίνης).

Η σχετική φήμη, ότι δηλαδή ο Τίμος Μωραϊτίνης έχει γράψει τον Ύμνο της 4ης Αυγούστου είναι αβάσιμη. Σχετικές διαψεύσεις του ιδίου αλλά και της οικογένειάς του έχουν γίνει κατά καιρούς στον Τύπο αλλά και στο Διαδίκτυο και είναι στη διάθεση παντός ενδιαφερόμενου από την οικογένεια του Τίμου Μωραϊτίνη. Επιπλέον, το 2010, κατέθεσα στην Εθνική Βιβλιοθήκη και στη ΒΙΒΛΙΟΝΕΤ επώνυμο έντυπο με τίτλο Η «ΑΠΡΕΠΕΙΑ» ΤΗΣ 4ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΣΤΟΝ ΤΙΜΟ ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ με ISBN 978-960-90109-2-4 πουν συνοδεύεται και από δύο δακτυλογραφημένες σελίδες. Όλα αυτά θα έπρεπε κανονικά να είναι σε γνώση των φερομένων ως ερευνητών. Όπως θα έπρεπε να είναι και σε γνώση τους σειρά διαψεύσεων στον ημερήσιο Τύπο εδώ και δεκαετίες και είναι περίεργο γιατί αγνοούνται και περιορίζονται σε παρουσίαση φημών και ανεύθυνων και αβάσιμων δημοσιευμάτων.

Βεβαίως, πλάι στους επιπολαίως ή ενδεχομένως καλοπίστως υιοθετούντες τις αβάσιμες φήμες, δεν παραγνωρίζεται η παρέμβαση του ανθρώπινου ψυχισμού των μετριοτήτων που «χτυπούν» ή διασύρουν κορυφές, προκειμένου να περιβληθούν λίγη δημοσιότητα τόσο απεγνωσμένα ποθητή σ' αυτούς.

Το ιστορικό είναι γνωστό. Άνθρωποι της 4ης Αυγούστου σφετερίστηκαν ποίημα του Τίμου Μωραϊτίνη γραμμένο, προφανώς, για κάποια επέτειο της 25ης Μαρτίου (το οποίο ούτε ο ίδιος θυμόταν τότε) και για τις ανάγκες μάλλον της επιθεώρησης ΠΑΝΟΡΑΜΑ του 1912 (Βαλκανικοί πόλεμοι) και το παρουσίασαν ως …υποβληθέν στον διαγωνισμό για τη συγγραφή του ύμνου της 4ης Αυγούστου. Ήταν δηλαδή, σαν να υποστήριζαν ότι, ο Τίμος Μωραϊτίνης το διασημότερο πνεύμα της εποχής εκείνης, ο δημοφιλέστερος συγγραφέας, του οποίου οι πρεμιέρες των θεατρικών του έργων αποτελούσαν «κοσμικό, θεατρικό και εισπρακτικό γεγονός» και κυρίως ο άνθρωπος με **το παροιμιώδες ήθος**, καταδέχθηκε να …συναγωνιστεί με διάφορους ασήμαντους στιχοπλόκους για τη συγγραφή κομματικού ύμνου μιας δικτατορίας, όταν ο ίδιος επιμόνως και πεισμόνως και συστηματικώς απείχε κάθε κομματικής αναφοράς! Δεν ήταν καλά οι άνθρωποι!

Η φήμη ότι ο Μωραϊτίνης έγραψε τον Ύμνο της 4ης Αυγούστου διαδόθηκε έντεχνα από την καμαρίλα του καθεστώτος. Ας σημειωθεί ότι στον ΔΙΑΔΟΣΙΑ (επίσημο όργανο του καθεστώτος) τον Ύμνο υπογράφει κάποιος «Αττικός» ενώ στην παρτιτούρα με τη μουσική Φρεν αναφέρεται ότι τους στίχους έγραψε κάποιος «Μ». Πουθενά δηλαδή, πρωτογενώς, δεν αναφέρεται ο Τίμος Μωραϊτίνης ως συγγραφέας του Ύμνου. Η βρωμιά όμως της σπίλωσης απλώθηκε και συνεχίστηκε μέσα από τη δημιουργία αμφιβολίας και υποψίας. Ενδεχομένως δε και με εκ των υστέρων δημοσιεύσεις με το όνομα του συγγραφέα. Κυρίως όμως εντέχνως και υπούλως δια του ψιθύρου άφησαν να διαδοθεί κάτι τέτοιο. Άφησαν δηλαδή να πλανάται το ύπουλο και μικρόψυχο «*ναι μεν, αλλά…*», «*όπου πίσω όμως από αυτό το «αλλά» κρύβεται ουσιαστικά η ακύρωση του «ναι»*, όπως οξυδερκώς παρατηρεί σε κείμενό του στην ΑΥΓΗ (11.1.’15) ο Δημ. Χριστόπουλος αναφερόμενος σε άλλο θέμα. Έτσι δόθηκε τροφή σε διάφορους μικρόψυχους και μέτριους να παραστήσουν τους εισαγγελείς και να υποβαθμίσουν αυτό που **περίτρανα αποδεικνύεται από τους ίδιους τους στίχους του Ύμνου. Ότι δεν μπορεί να έχει γραφτεί για να εξυμνήσει τίποτ’ άλλο πλην της 25ης Μαρτίου του 1821.** Πανικόβλητοι μπροστά στην αναντίρρητη αυτήν αλήθεια γαντζώνονται στο «*ναι μεν, αλλά…*» για να διασώσουν την ηθελημένη ή όχι πλάνη τους.

«Ναι μεν αλλά» λοιπόν ή δεν κάνουν ΚΑΜΙΑ αναφορά σ' αυτό το ίδιο το ποίημα **όπου δεν υπάρχει ούτε υποψία ότι υμνείται η 4η Αυγούστου.** Και αποσιωπούν ή προσπερνούν το γεγονός ότι ΟΥΔΕΙΣ εκ των συγχρόνων του Τίμου Μωραϊτίνη αποδέχθηκε μια τέτοια φήμη, ούτε βεβαίως οι ιστορικοί της εποχής που καταπιάστηκαν με την περίοδο της δικτατορίας Μεταξά. Όπως αποσιωπάται ότι πνευματικοί άνθρωποι ως ο Παν. Κανελλόπουλος και ο Πωλ Νορ σχολίασαν αρνητικά την προσπάθεια της δικτατορίας Μεταξά να αποδώσει στον Τίμο Μωραϊτίνη τον ύμνο αυτόν είτε ειρωνεύθηκαν τη μεθόδευση αυτή. Οι ιστορικοί λοιπόν οι σύγχρονοι της εποχής της 4ης Αυγούστου δεν ήξεραν τάχα ότι ο Μωραϊτίνης έγραψε κάτι τέτοιο; Η Ακαδημία Αθηνών δεν το ήξερε όταν του απένειμε το 1947 το Εθνικόν Αριστείον Γραμμάτων; Η διανόηση και ο Τύπος που υποδέχθηκαν το τελευταίο του βιβλίο το 1951 δεν το ήξεραν; Η διανόηση και ο Τύπος του 1952 - χρονιά που πέθανε - δεν το ήξεραν και γράψανε αυτά που γράψανε για το έργο του, για τον άνθρωπο και για το ήθος του; Η διανόηση επίσης και ο Τύπος του 1960 και 1961 όταν κυκλοφόρησαν τα ΑΠΑΝΤΑ του συγγραφέα δεν το ήξεραν και κατέθεσαν έναν πρωτοφανή σεβασμό στον Τίμο Μωραϊτίνη; Όλες αυτές οι αναφορές στον Τ.Μ. καταχωρίζονται στα links «Κρίσεις», «Αθηναιογραφία» και «ΑΠΑΝΤΑ Τίμου Μωραϊτίνη» της παρούσης ιστοσελίδας.

Αν παραβλέψει κανείς την κακεντρέχεια και το σύμπλεγμα κατωτερότητας απέναντι σ' αυτόν τον μεγάλο ανθρωπιστή με το παραδειγματικό ήθος, την πεντακάθαρη πένα και την πεντακάθαρη ζωή, γεννάται η υποψία ότι επιδιώκεται η συγκάλυψη άλλων συγγραφέων που **σαφώς και επωνύμως** ύμνησαν τον Μεταξά, την 4η Αυγούστου, τον φασισμό και τον ναζισμό, αλλά έχουν κάποια κομματική κάλυψη, ενώ ο Μωραϊτίνης υπήρξε κομματικά «απροστάτευτος» καθότι δεν εντάχθηκε ούτε ανήκε, ούτε προωθήθηκε, ούτε προβλήθηκε σε καμία και από καμία πολιτική παράταξη. Υπήρξε φανατικά ανένταχτος και ανεξάρτητος. Και δεν πρέπει να παραβλέπεται η προσπάθεια διαφόρων «κληρονόμων» της 4ης Αυγούστου, ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ να υιοθετήσουν την αναλήθεια αυτή για ευνόητους λόγους ενισχύσεως του καθεστώτος εκείνου.

Η αποστομωτική απάντηση σε όλους αυτούς που είτε πλημμελώς ερεύνησαν το θέμα είτε επεδίωξαν ύπουλα να παρουσιάζουν τον Μωραϊτίνη ως υμνητή της 4ης Αυγούστου εν γνώσει της αναλήθειας του θέματος, έρχονται να δώσουν αυτοί οι ίδιοι οι στίχοι του ύμνου με τη σχετική ανάλυση, και ποιος άραγε θα μπορούσε να έχει την παραμικρή αντίρρηση.

Ενδεικτικώς και χαρακτηριστικώς

Πρώτη στροφή

- *Γιατί χαίρεται ο κόσμος και χαμογελάει, πατέρα;*
- *Γιατί λάμπει ο ήλιος έτσι, γιατί φέγγει έτσι η μέρα;*
- *Γιατί σαν κι αυτή, παιδί μου, την ημέρα τη χρυσή*

που τη χαίρεσαι και σύ,
στέρεψε το μαύρο δάκρυ, κλείσανε πολλές πληγές,
αψηλώσανε τα στάχυα
κι ένα γύρω όλα τα βράχια
εγινήκαν ανθοβούνια και χρυσοπηγές.

- Δεν υπήρχε «μαύρο δάκρυ» προ της δικτατορίας Μεταξά για να το σφουγγίσει η 4η Αυγούστου. Το μόνο μαύρο δάκρυ που χυνόταν την εποχή εκείνη ήταν των προσφύγων της Μικράς Ασίας, αλλά αυτό δεν «στέρεψε» εξαιτίας της 4ης Αυγούστου.

- Τα στάχυα δεν «αψηλώνουν» τον Αύγουστο ούτε «τα βράχια γίνονται ανθοβούνια» μέσα στον καύσωνα και την ξηρασία. Αυτά γίνονται την Άνοιξη, όπου και η επέτειος της 25ης Μαρτίου.

Δεύτερη στροφή

Μιάν ημέρα σαν και τούτη, την ολόφωτη κι ωραία,
Ξεδιπλώθηκε και πάλι η γαλάζια μας σημαία,
Που' χει του ουρανού το χρώμα
Και σκεπάζει τ 'άγιο χώμα,
Που ελεύθερος πατάς.
Κι έτσι με χαρά κι ελπίδα
για μιάν ένδοξη πατρίδα,
η Σημαία κυματίζει μ' ένα «ταν ή επί τας».

- «Και σκεπάζει τ' άγιο χώμα που ελεύθερος πατάς»! Φαντάζομαι ότι ο ποιητής δεν εννοεί ότι πρό της 4ης Αυγούστου ο Έλλην πατούσε το χώμα ως …σκλάβος. Δηλαδή, κατά την ερμηνεία των αποδοσάντων το ποίημα στο καθεστώς εκείνο, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι, προ Μεταξά, ήμασταν …σκλάβοι. Σκλάβοι όμως ήμασταν επί Τουρκοκρατίας και το πατήσαμε το χώμα «ελεύθεροι» την 25η Μαρτίου.
- «Η Σημαία κυματίζει μ' ένα ταν ή επί τας». Ένας επικός στίχος, σαν πολεμική ιαχή, προφανώς ταιριάζει στην 25η Μαρτίου και όχι στην 4η Αυγούστου.

Τρίτη στροφή

Μια ημέρα σαν και τούτη, που χτυπάνε οι καμπάνες,
Που την τραγουδούν οι νέες και δοξολογούν οι μάνες,
Έγινε σαν πρώτα πάλι, η πατρίδα μας μεγάλη,
Δοξασμένη κι ισχυρή
Κι έτσι σαν την αντικρίζης,

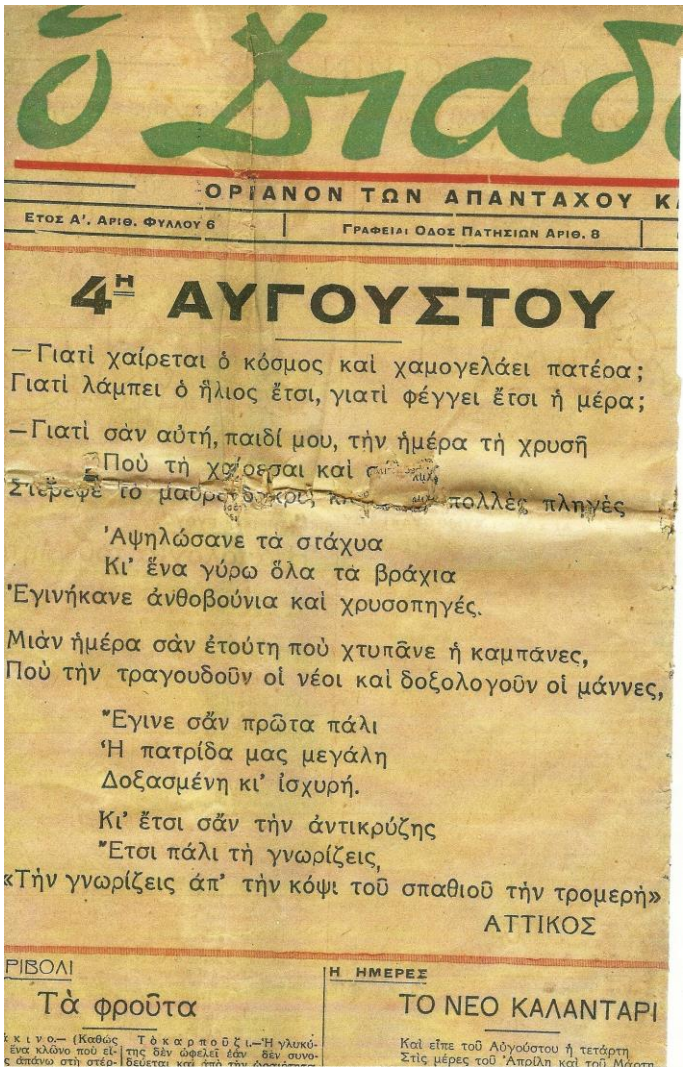
Έτσι πάλι τη γνωρίζεις,
τη γνωρίζεις «απ' την κόψη του σπαθιού την τρομερή».

- Κι εδώ είναι προφανές ότι «που χτυπάνε οι καμπάνες» και «που τραγουδούν οι νέες και δοξολογούν οι μάνες» δεν είναι στίχοι υμνητικοί μιας δικτατορίας, αλλά δοξαστικό απελευθερωτικού αγώνα.

- Η Πατρίδα δεν έγινε «**πάλι** μεγάλη σαν **πρώτα**, δοξασμένη και ισχυρή» από την 4η Αυγούστου, αλλά απ' την εθνεγερσία του '21.

- «Απ' την κόψη του σπαθιού την τρομερή». Που παραπέμπει; Δεν παραπέμπει ευθέως στο '21 και στην 25η Μαρτίου;

Παραθέτω κατωτέρω φωτοτυπία του «*Διαδοσία*» - επισήμου οργάνου της 4ης Αυγούστου - όπου πρωτοπαρουσιάστηκε το 1937 ο Ύμνος αυτός χωρίς βεβαίως την υπογραφή του συγγραφέα. Επίσης παραθέτω παρτιτούρα του Ύμνου του 1938 όπου επίσης δεν αναφέρεται ως στιχουργός ο συγγραφέας.

Ο Διαδ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ Κ

Ετος Α'. Αριθ. Φύλλου 6 | Γραφεία: Οδος Πατησίων Αριθ. 8

4η ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

—Γιατί χαίρεται ὁ κόσμος καὶ χαμογελάει πατέρα;
Γιατί λάμπει ὁ ἥλιος ἔτσι, γιατί φέγγει ἔτσι ἡ μέρα;

—Γιατί σὰν αὐτή, παιδί μου, τὴν ἡμέρα τὴ χρυσῆ
Πού τὴ χαίρεσαι καὶ σ[illegible]
Στέρεψε τὸ μαῦρο δάκρυ κι[illegible] πολλὲς πληγές

Ἀψηλώσανε τὰ στάχυα
Κι' ἕνα γύρω ὅλα τὰ βράχια
Ἐγινήκανε ἀνθοβούνια καὶ χρυσοπηγές.

Μιὰν ἡμέρα σὰν ἐτούτη πού χτυπᾶνε ἡ καμπάνες,
Πού τὴν τραγουδοῦν οἱ νέοι καὶ δοξολογοῦν οἱ μάννες,

Ἔγινε σἄν πρῶτα πάλι
Ἡ πατρίδα μας μεγάλη
Δοξασμένη κι' ἰσχυρή.

Κι' ἔτσι σἄν τὴν ἀντικρύζης
Ἔτσι πάλι τὴ γνωρίζεις,
«Τὴν γνωρίζεις ἀπ' τὴν κόψι τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή»

ΑΤΤΙΚΟΣ

ΡΙΒΟΛΙ

Τὰ φροῦτα

Κ ι ν ο.— (Καθὼς ἕνα κλῶνο πού εἶ- ς ἀπάνω στὴ στέρ-

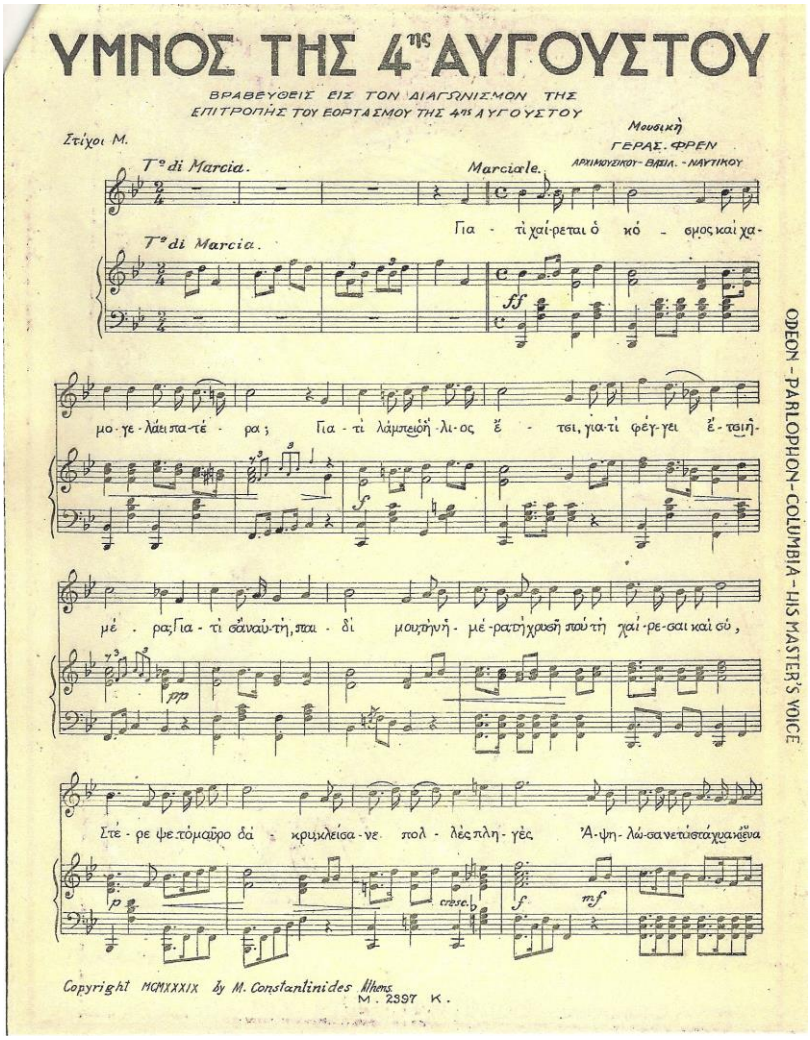
Τ ὸ κ α ρ π ο ῦ ζ ι.—Ἡ γλυκύ- της δὲν ὠφελεῖ ἐὰν δὲν συνο- δεύεται καὶ ἀπὸ τὴν ὑγιεινότητα

Η ΗΜΕΡΕΣ

ΤΟ ΝΕΟ ΚΑΛΑΝΤΑΡΙ

Καὶ εἶπε τοῦ Αὐγούστου ἡ τετάρτη
Στὶς μέρες τοῦ Ἀπρίλη καὶ τοῦ Μάστ

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ
4 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
1938
Τιμή Δρχ. 14
Εκδοσις Μουσικου Οικου ΜΙΧ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ 3 ΑΘΗΝΑΙ

ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ 4ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
ΒΡΑΒΕΥΘΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΝ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΤΗΣ 4ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
Στίχοι Μ.
Μουσική
ΓΕΡΑΣ. ΦΡΕΝ
ΑΡΧΙΜΟΥΣΙΚΟΥ-ΒΑΣΙΛ.-ΝΑΥΤΙΚΟΥ
T° di Marcia.
Marciale.
Για - τί χαί-ρεται ὁ κό - σμος καὶ χα-
μο-γε-λάει πα-τέ - ρα; Για - τί λάμπει ὁή-λι-ος ἔ - τσι, γι-α-τί φέγ-γει ἔ-τσι ἡ-
μέ . ρα; Για - τί σἄναύ-τή, πα - δί μου τήνἡ - μέ-ρα τήχαρᾶ πού τή χαί-ρε-σαι καὶ σύ,
Στέ - ρε φε-τόμαῦρο σά - κρυκλείσα-νε πολ - λὲς πλη - γὲς Ἀ-ψη-λώ-σανε τίστάχυαἐξ-ένα
Copyright MCMXXXIX by M. Constantinides Athens
M. 2397 K.
ODEON - PARLOPHON - COLUMBIA - HIS MASTER'S VOICE